

Nr 11.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckt motion om ändring av bokföringsåret för jordbrukare, som deklarerar enligt bokföringsmässiga grunder.

(2:a avd.)

I en inom riksdagen väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, II: 480, av herrar *Nihlfors* och *Henriksson* har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att för jordbrukare, som deklarerar enligt bokföringsmässiga grunder, bokföringsåret skall omfatta kalenderår».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionen framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen.

I 3 § kommunalskattelagen jämte anvisningar till samma paragraf anges vad som avses med de i lagen använda beteckningarna taxeringsår och beskattningsår. Med taxeringsår förstås det kalenderår, under vilket taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställs, och med beskattningsår det kalenderår, som närmast föregått taxeringsåret, eller, där räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderår, det räkenskapsår, som gått till ända närmast före den 1 mars under taxeringsåret.

Enligt kommunalskattelagens nu gällande lydelse skall inkomst av jordbruksfastighet beräknas enligt den s. k. kontantprincipen. I praxis har emellertid jordbrukare i vissa fall medgivits rätt att vid taxering beräkna inkomsten av jordbruk efter bokföringsmässiga grunder. En förutsättning för godkännande av en sådan beräkning torde vara, att ordnad bokföring med räkenskapsavslutning finnes samt att densamma kan förväntas komma till fortsatt användning, så att trygghet föreligger för en likformig taxering i framtiden. Jordbrukare, som taxerats för inkomst enligt bokföringsmässiga grunder, har i praxis medgivits rätt att deklarerar efter räkenskapsår, som icke sammanfallit med kalenderår (se t. ex. RÅ 1934 ref. 47 och 1937 ref. 34).

Genom beslut av 1951 års riksdag (höstsessionen) ha i kommunalskattelagen införts uttryckliga bestämmelser, innebärande rätt för skattskyldig att bli taxerad för inkomst av jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder under förutsättning att räkenskaper föras enligt en särskild förordning om skyldighet för vissa idkare av jordbruk eller skogsbruk att föra räkenskaper såsom underlag för taxering. Sistnämnda förordning är i

huvudsak av samma innehåll som 1927 års bokföringslag. Enligt ett år 1951 gjort tillägg till 31 § taxeringsförordningen skall idkare av jordbruk eller skogsbruk, vilken påyrkar att bli taxerad för inkomst av jordbruksfastighet enligt bokföringsmässiga grunder, senast tre månader före ingången av det första beskattningsår, för vilket taxering skall ske enligt sådana grunder, göra anmälan härom till taxeringsintendenten i det län, där jordbruksfastigheten är belägen. Lagstiftningen skall träda i kraft den 1 januari 1953 och tillämpas vid taxering första gången år 1954.

Efter anmaning är idkare av jordbruk, skogsbruk eller rörelse jämlikt 35 § 2 mom. taxeringsförordningen skyldig avlämna uppgift om belopp, som han utbetalt till namngiven annan näringsidkare, därest beloppet är av beskaffenhet att i mottagarens hand utgöra intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse.

Efter anmaning av taxeringsintendent är idkare av jordbruk, skogsbruk eller rörelse vidare skyldig att, ändå att mottagarna icke i anmaningen namngivas, avlämna uppgift om belopp som han utbetalt till andra näringsidkare, i den mån beloppen äro av beskaffenhet som nyss sagts. Uppgift skall därvid lämnas jämväl om mottagarnas namn och adress.

I den föreliggande *motionen* har anförts i huvudsak följande. Vid den årliga inkomsttaxeringen hade taxeringsmyndigheterna tillgång till ett antal kontrolluppgifter med vilkas hjälp det kunde kontrolleras, att icke felaktiga belopp uppgivits i deklARATIONEN. Förvärvskällan inkomst av jordbruk vore i detta hänseende den, där dylika kontrolluppgifter torde sparsammast förekomma. Enligt vidtagen lagändring, som trädde i kraft vid 1954 års taxering, ägde jordbrukare under vissa förutsättningar rätt att bli taxerade enligt bokföringsmässiga grunder. De kontrolluppgifter, som från vederbörande avnämare av jordbruksprodukter tillställdes taxeringsmyndigheterna, avsåge givetvis kalenderår. Det vore emellertid tillåtet även för en jordbrukare att lägga annan tidsperiod till grund för bokföringen. Kontrolluppgifterna i sin nuvarande form bleve då för de jordbrukare, som hade annat bokföringsår än kalenderår, av icke avsedd betydelse, eftersom taxeringsmyndigheterna icke längre kunde göra en direkt jämförelse mellan deklARATION och kontrolluppgift och en mera detaljerad bokföringsgranskning år efter år näppeligen läte sig genomföra. Det syntes därför ofrånkomligt, att sådana bestämmelser utfärdades, att deklARATION och kontrolluppgift omfattade samma tidsperiod. Detta kunde ske antingen genom att uppgiftslämnaren ålades att lämna uppgift för den tid, som vederbörande jordbrukares deklARATION omfattade, eller genom att införa den bestämmelsen, att jordbrukares bokföringsår skulle omfatta kalenderår. Ur kontrollsynpunkt vore det likgiltigt vilket. Det syntes emellertid kunna komma att medföra betydande svårigheter för avnämaren att plocka fram rätta uppgifter ur sin bokföring, medan det däremot icke vållade jordbrukaren några svårigheter alls, om bokföringsåret började den ena dagen eller den andra under året. Det syntes icke rimligt, att man skure av även de enkla kontrollmöjligheter,

som dock funnes, särskilt som det uppgåves, att det kunde bli vanligt med brutet kalenderår som bokföringsår.

Utskottet. I den föreliggande motionen har hemställts, att riksdagen måtte besluta att för jordbrukare, som deklarerade enligt bokföringsmässiga grunder, bokföringsåret skulle omfatta kalenderår.

Enligt rådande praxis medgivas jordbrukare, som föra ordnad bokföring, vilket är en förutsättning för inkomsttaxering enligt bokföringsmässiga grunder, rätt att använda annat beskattningsår än kalenderår. Vid tillkomsten föregående år av lagstiftningen rörande bokföringsmässig redovisning av inkomst av jordbruksfastighet uttalades, att då endast jordbrukare, som vore skyldiga att föra räkenskaper, enligt de nya bestämmelserna ägde tillämpa bokföringsmässig inkomstredovisning blott dessa jordbrukare hade rätt att begagna sig av annat räkenskapsår än kalenderår.

Motionärerna ha som sin mening uttalat, att det icke skulle vålla jordbrukarna några svårigheter alls om bokföringsåret började den ena dagen eller den andra under året. I anledning härav vill utskottet framhålla, att åtskilliga skäl kunna anföras för att låta räkenskapsåret omfatta annan tidrymd än kalenderåret. Sålunda torde många jordbrukare vilja avsluta räkenskapsåret den 30 juni, vid vilken tidpunkt ineliggande lager av jordbruksprodukter i regel är minst. För en arrendator kan det vara ett önskemål att få räkenskapsåret att ansluta sig till arrendetidens början den 14 mars. Även ur resultatsutjämningsynpunkt kan det vara befogat att låta bokföringsåret avse annan tidrymd än kalenderår.

Utskottet finner sålunda, att rätten för idkare av jordbruk eller skogsbruk med ordnade räkenskaper att välja annat räkenskapsår än kalenderår icke utan starka skäl bör inskränkas. Betyggande taxeringskontroll bör enligt utskottets mening i första hand åstadkommas genom åtgärder, varigenom beskattningsnämnderna erhålla erforderliga uppgifter rörande försålda produkter m. m. De viktigaste av dessa uppgifter lämnas av jordbrukarnas egna ekonomiska sammanslutningar, såsom mejeri- och slakteriföreningar m. fl. Vid behandlingen av förevarande motion har inom utskottet upplysts, att dessa föreningar brukade notera inkomna leveranser per vecka och att i följd därav bokföringstekniska svårigheter ej lade hinder i vägen för att på begäran lämna kontrolluppgifter för annan tidrymd än kalenderår. Med hänsyn härtill och då Sveriges lantbruksförbund, enligt vad utskottet inhämtat, förklarat sig vilja medverka till att erforderliga uppgifter ställas till taxeringsmyndigheternas förfogande synes det utskottet kunna antagas, att taxeringskontrollens effektivitet kommer att upprätthållas i samma omfattning som vid en inkomstredovisning för kalenderår. I detta sammanhang vill utskottet framhålla, att den ovan omnämnda anmälnings-skyldighet, som åvilar idkare av jordbruk och skogsbruk, vilka önska bliva taxerade enligt de nya reglerna om bokföringsmässig inkomstberäkning, även kommer att tjäna taxeringskontrollen. På grund av nu anförda omständigheter finner utskottet ej skäl tillstyrka bifall till motionen.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att motionen II: 480 av herrar Nihlfors och Henriksson
om ändring av bokföringsåret för jordbrukare, som deklarerar
enligt bokföringsmässiga grunder, icke måtte föranleda
någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 28 februari 1952.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Franzon, Gustaf Elofsson, Velande, Falk, Ramberg, Niklasson, Wehtje och Spetz; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Björklund, Jonsson i Skedsbygd, Orgård, Persson i Svensköp, Sjölin, Olofsson, Strandh, Kärlander och Nilsson i Svalöv.